

HEHKU

**Eri taidealoja yhdistävä produktio
oppimiskokemuksena**

Heidi Wasko

**Pedagoginen opinnäytetyö
Maaliskuu 2009**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Wasko, Heidi	Julkaisun laji Pedagoginen opinnäytetyö (5 op)			
	Sivumäärä 38	Julkaisun kieli Suomi		
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen ☐ saakka			
Työn nimi HEHKU Eri taidealoja yhdistävä produktio oppimiskokemuksena				
Koulutusohjelma Opettajan pedagogiset opinnot musiikin ja tanssin alalla				
Työn ohjaaja(t) Rautio, Tuija				
Toimeksiantaja(t)				
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyössä kuvataan Hehku- produktion valmistumista ideointivaiheesta ensi-iltaan. Produktion tavoitteena on yhdistää eri taidealoja ja tehdä yhteistyötä eri taidealojen kanssa.</p> <p>Teoreettisesti prosessia tarkastellaan kognitiivisen, kokemuksellisen ja yhteistoiminnallisen oppimisen kautta. Prosessi aloitetaan työryhmän jäsenten välisellä ideariihellä, josta työskentely jatkuu pienryhmissä yhdessä laadittujen tavoitteiden mukaisesti.</p> <p>Opettajalle prosessi antoi näkemystä toimia tanssinopettajana entistä enemmän yhteistyössä eri taidealojen kanssa korostaen tiiviimpää yhteistyötä. Oppilaille tehty haastattelu vahvisti esimerkiksi videokuvauksen merkitystä oppimisen välineenä.</p> <p>Tässä opinnäytetyössä yhdistyvät pedagoginen opinnäytetyö ja tanssipedagogin (amk) tutkinnon opinnäytetyö.</p>				
Avainsanat (asiasanat) tanssin opetus, yhteistoiminnallinen oppiminen, oppimiskäsitys, taiteidenvälisyys				
Muut tiedot DVD, käsiohjelma ja lehtileikkeet				

Author(s) Wasko, Heidi	Type of Publication Diploma project (5 ECTS credits)	
	Pages 38	Language English
	Confidential ☐ Until	
Title HEHKU - A collaborative arts production as a learning experience		
Degree Programme Pedagogical studies for music and dance teachers		
Tutor(s) Rautio, Tuija		
Assigned by		
<p>Abstract</p> <p>The dissertation describes the production Hehku from its conception to the premiere. The aim of the production is to bring together and to collaborate with different art forms.</p> <p>Theoretically, the process is examined through cognitive, experiential and cooperative learning. The process begins with ideation within the group, after which the participants work in small groups according to the objectives devised together.</p> <p>The process gave the teacher an insight into working as a dance teacher in increased collaboration with other art forms, emphasising close cooperation. The interviews with the students confirmed the importance of video recording as a learning device.</p> <p>This dissertation combines the dissertations of Diploma projects and Bachelor of Dance degree.</p>		
<p>Keywords</p> <p>dance teaching, cooperative learning, concept of learning, arts collaboration</p>		
<p>Miscellaneous</p> <p>DVD, program notes and press cuttings</p>		

SISÄLLYS.....	1
1 JOHDANTO	7
2 KÄSITYKSIÄ OPPIMISESTA	8
2.1 Kognitiivinen oppiminen	8
2.2 Kokemuksellinen oppiminen.....	9
2.3 Yhteistoiminnallinen oppiminen.....	10
3 HEHKU - PRODUKTION RAKENNE	13
4 HEHKUN KOREOGRAFINEN PROSESSI	15
4.1 Hehkun idea 16	
4.2 Alku eli työstäminen	16
4.3 Keskivaihe eli hiominen.....	18
4.3 Loppu eli ensi-ilta.....	23
5 PRODUKTION TAUSTAVOIMAT.....	24
6 HEHKU – PRODUKTIO OPPIMISKOKEMUKSENA.....	26
6.1 Itsearviointikysely oppilaille	26
6.2 Oppilaiden kokemukset.....	27
6.3 Työryhmän kokemukset.....	34
6.4 Omat kokemukseni	36
7 POHDINTA	37
LÄHTEET	41
LIITTEET.....	42

1 JOHDANTO

Olen opettanut tanssia yli 15 vuotta ja minulla on ollut haaveena tehdä joskus yhteisproduktio eri taidealojen kanssa. Olen halunnut kokeilla eri toimintamuotoja ja eri taidealojen tuomia mahdollisuuksia tehdä yhteisproduktio. Tämä Hehku oli yksi haaveistani, jossa yhdistettiin tanssia, laulua ja musiikkia.

Hehku sai ensi-iltansa marraskuussa 2007 ja aloitimme valmistelutyön jo keväällä 2006. Tavoitteena oli saada aikaan esitys, jonka kesto olisi vähintään 60 minuuttia, jossa olisi mukana mahdollisimman monipuolisesti käytetty, eri soittimilla soitettua musiikkia, yhdistettynä tanssia ja laulua. Mukana tässä produktiossa oli 25 tanssioppilasta, musiikkileikkikoululaisia, kaksi kuoroa ja neljä erikokoista orkesteria. Lavalla oli enimmillään yli 300 henkeä.

Teetin Hehkussa mukana olleille tanssioppilailleni kyselyn, jonka avulla halusin tietää mitä he ajattelevat tällaisista yhteisproduktioista. Halusin myös tietää miten opetuksen apuna käyttämäni videointi auttaa heitä oppimaan ja erosiko tämä produktio aiemmista esityksistä. Oppilaat olivat iältään 11 – 18 -vuotta. He olivat tanssineet 2-12 vuotta. Kaikki olivat opiskelleet pääaineena klassista balettia ja muutamalla oli sivuaineena nykytanssi.

Tässä pedagogisessa opinnäytetyössäni käytin tutkivaa asennetta, osallistuvaa havainnointia ja olin mukana myös opettajan roolissa.

2 KÄSITYKSIÄ OPPIMISESTA

2.1 Kognitiivinen oppiminen

Kognitiivisen oppimiskäsityksen perusajatus on, että ihminen oppii uutta liittämällä sen aikaisempiin jo olemassa oleviin tietoihin ja taitoihin (Leppilampi A.) & Piekkari U. 1998). Kognitiivisessa oppimisessa kiinnostus kohdistuu siihen, miten ihminen prosessoi tietoa; oppiminen nähdään tiedon prosessointina. Oppija nähdään erilaisen tiedon aktiivisena käsittelijänä: tietoa vastaanottavana, havaintoja tekevänä, taltioivana, tulkitsevana ja aktiivisesti kehittäväenä olentona (Tynjälä, 2000, 41 - 43). Oppimisessa keskeistä on sisäinen säätely (Tynjälä). Kognitiivinen oppimisajattelu pitää myös tärkeänä nk. metakognitiivisten taitojen (eli oman oppimisen kriittistä arviointia; miten oppii ja miten voi kehittää oppimistaan) kehittämistä oppijoissa (Sava 1993, 25). Siis oppija ymmärtää oppimaansa ja tiedostaa mitä ei ole oppinut. Kognitiivisessa oppimiskäsityksessä opetuksessa opetus nähdään oppimisen systemaattisena ohjauksena, ei vain tiedon välittämisenä. Opetuksessa korostuu tiedon prosessointi, pyritään saamaan oppija pohtimaan ja ajattelemaan tekemistään. Tavoitteet asetetaan väljästi, ei niinkään pikkutarkasti. Opettamisessa käytetään erilaisia oppijakeskeisiä toimintatapoja kuten; pari- ja ryhmätyöskentelyä, projekteja ja oppimistehtäviä. Keskeistä on tiedon käsittely eikä tunteet tai ympäröivä todellisuus, jotka ovat toissijaisia (Sava 1993).

Oppilaalle annetaan jokin tehtävä, jota hänen pitää harjoitella. Hän muodostaa jo opituista asioista yhtenäisyyksiä uuteen asiaan ja yrittää ratkoa itseksensä vastaan tulevia ongelmia. Mikäli hän ei pysty itse ratkomaan ongelmia tai tehtävä on liian vaikea, hän pyrkii ratkaisemaan ongelmat joko hankkimalla uutta tietoa tai pohtii uudelleen ongelmia turvautumalla jo oppimaan tietoonsa.

Ohjaajan tehtävänä on tukea oppijaa ja auttaa tarvittaessa, mutta antaa silti tilaa oppijan omalle sisäistämiselle. Esimerkkinä tässä produktiossa harjoittaessani soolotansseja, pyrin siihen, että oppilaat itse harjoittelivat tansseja niin pitkälle kuin muistivat ja pysyivät. Aluksi he yrittävät hahmottaa kokonaisuuden ja sovittaa liikkeet oikeaan järjes-

tykseen. Oppilaat käyttivät hyväkseen jo aiemmin opittua baletin liikekieltä ja teknistä osaamistaan. Ohjasin liikkeiden suoritusta ja laatua (dynamiikka, hyppyjen korkeus, liikelaadut) ja viimeiseksi hiottiin käsien ja pään asentoja, katseen ja vartalon suuntia, musikaalisuutta. Erittäin tärkeää on sovittaa liikkeet musiikkiin sopiviksi. Lopuksi ryhmän muut oppilaat saivat antaa palautetta ja vinkkejä tanssijoille.

2.1 Kokemuksellinen oppiminen

Humanistisen ihmiskäsityksen mukaan oppilas on tahtova, sisäisen motivaation voimalla itse itseään ohjaava yksilö, joka on tietoinen vastuullinen omista ratkaisuksistaan. Oppilas haluaa itsenäistyä ja ohjata omaa oppimistaan. Oppimisen vastuu siirtyy oppilaalle, sillä opettajasta/kouluttajasta tulee ohjaaja ja kannustaja enemmänkin kuin auktoriteetti. Oppiminen on jatkuvaa tiedon syventämistä ja ymmärtämistä. Oppimisen vastuu siirtyy entistä enemmän oppijalle, samalla vastuu oppimisesta laajenee muihin yhteisön oppilaisiin, jolloin siitä muodostuu kollektiivista, yhteisvastuullista toimintaa. Kokemuksellisessa oppimisessa korostuu prosessi, ei niinkään pelkkä lopputulos. Esimerkiksi David Kolbyn (1984) kokemuksellisen oppimisen mallissa on kaksi oppimisen ulottuvuutta, tiedostettu ja tiedostamaton ymmärtäminen ja niihin liittyen neljä eri vaihetta. Omakohtainen kokemus luo perustan oppimiselle. Tämän mallin mukaan oppiminen nähdään kehämäisinä sykleinä, joiden pituudet vaihtelevat. Oppimistapahtuma on siten jatkuvasti kehittyvä ja syventyvä prosessi, jossa oppijan tiedot ja taidot ovat ratkaisevassa asemassa. Olennaista tässä kokemuksellisen oppimisen syklimallissa on, että mitä enemmän on toistoja ja opittavaa asiaa kerrataan, sitä paremmin asiat opitaan. Joka kieroksen aikana oppilas pystyy kiinnittämään eri asioihin huomionsa. Kokemuksellisen oppimisen malliin kuuluvat myös kokemusten ymmärtäminen ja muuntamisen ulottuvuudet. Ymmärtämisen dimensiolla on kysymys siitä, missä määrin oppiminen on tiedostamatonta, intuitiivista kokemista, missä määrin yleistämällä tapahtuvaa tiedostettua käsitteiden ymmärtämistä. Teoreettisia käsitteitä voidaan muuttaa merkityksellisiksi omakohtaisten kokemusten avulla. Kokemusten muuntamisen ulottuvuus sisältää aktiivista toimintaa ja reflektointia eli omakohtaista havainnoivaa pohdintaa. (Leppilampi&Piekkari, 1998).

Oppiminen perustuu oppijan kokemuksiin ja itsereflektioon. Tavoitteena on itsensä toteuttaminen ja ”minän” kasvu. Esimerkiksi, oppilas saa toteuttaa itseään improvisoimal-

la eli tanssimalla vapaasti tai annetun ohjeen mukaan. Tässä produktiossa metsänä ja unikuvana. Oppimiseen liittyy myös motivaatio, vapaa tahto ja vastuu. Oppilaalla on vastuu omasta oppimisestaan. Mielestäni oppilaan motivaatio on ehkä tärkein perusta oppilaan oppimiselle ja etenemiselle tanssiopinnoissa. Oma tahto tulla tunnille ja oppia lisää. Halu tanssia enemmän, oppia vaikeampia tansseja esim. variaatioita (baletissa tarkoittaa, yhden oppilaan soolotanssi) ja esittää tanssia ja tulla vieläkin paremmaksi tanssijaksi.

Kokemuksellinen oppiminen voidaan nähdä oppijaa monipuolisesti koskettavana ja aktivoivana, toiminnallisena oppimisena. Se vetoaa eri aistikanaviin kuten mielikuviin, mielikuvitukseen, tunteisiin, kokemuksiin, ja elämyksiin. Näkökulma korostaa oppimisen etenemistä pitkälle aikavälille ajoittuvana kehitysprosessina. Oppiminen syvenee ja opittu asia ymmärretään syvällisemmällä tasolla. (Leppilampi & Piekkari).

2.3 Yhteistoiminnallinen oppiminen

Yhteistoiminnallisuus tarkoittaa työskentelyä pienissä ryhmissä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Perusajatuksena yhteistoiminnallisessa oppimisessa on, että oppilas saavuttaa samalla kertaa jotain itselleen ja jotain koko ryhmälle. Pienryhmien käyttöä opetuksessa on kutsuttu termillä co-operative learning (esim. Johnson, ja Slavin 1987). Yhteisellä oppimisella on tarkoitettu yleensä työmuotoja, joihin on annettu etukäteen selkeä työnjako. Kukin ryhmän jäsen siis tekee jotain tiettyä annettua tehtävää ja toimii tietyssä roolissa. (Tynjälä, 2002).

Alussa jäsenet jakavat annetun tehtävän osiin ja tekevät tehtävät yksilöllisesti, lopussa kokoavat ne sitten yhteen ja liittävät ne kokonaisuudeksi tai päinvastoin niin, että ryhmän jäsenet ratkaisevat kaikki tehtävät koko ajan yhdessä. Tällöin työnjakoa ei määritellä vaan asiat tehdään spontaanisti. Häkkisen ja Arvajan (1999) mukaan, tärkeää yhteistoiminnallisessa opiskelumuodossa on, että jäsenillä on yhteinen tavoite ja tehtävä, jossa pyritään vuorovaikutukseen toisten ihmisten kanssa. (Tynjälä, 2002).

Oppimisen ehdot

1. Ryhmän jäsenten keskinäinen positiivinen riippuvuus

Ryhmän jäsenet tuntevat tarvitsevänsä toisiaan. Koko ryhmän menestyminen riippuu sen jäsenten menestymisestä ja päinvastoin. Ryhmä toimii yhtenäisesti samoja etuja ja päämääriä tavoitellen. Vedetään yhtä köyttä ja ollaan kuin yhtä suurta perhettä.

2. Vuorovaikutuksen tukeminen

Oppimisen ehdoton edellytys vuorovaikutuksessa on viestintä ja yhteistoiminta. Ryhmä pyrkii muodostamaan yhteistä tietoa ja jaettua ymmärrystä tehtäväalueistaan. Ryhmän jäsenet auttavat toisiaan, he jakavat ja vaihtavat materiaalia ja informaatiota sekä antavat toisilleen palautetta.

3. Yksilöllinen vastuu

Ryhmän jokainen jäsen kantaa myös yksilöllistä vastuuta ja tuo oman panoksensa ryhmän yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

4. Sosiaalisten taitojen ja ryhmätaitojen harjaannuttaminen

Yhteisöllisessä oppimisessa sosiaaliset taidot ovat välttämättömiä. Sovitaan ryhmätoiminnan säännöt, painotetaan toisten arvostamista, kuuntelua, neuvoja ja neuvotteluja ja harjoitellaan ristiriitatilanteiden ratkaisemista.

5. Ryhmätoiminnan itsearviointi

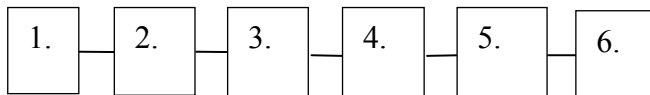
Ryhmän toimintaa ja sen tuotoksia ei arvioi ainoastaan opettaja, vaan ryhmä itse reflektoi toimintaansa eli arvioi sitä kriittisesti ja tarvittaessa muuttaa toimintatapojaan.

(Tynjälä, 2002 157 - 158.)

Tässä produktiossa yhteistoiminnallisen oppimisen tunnusomaiset piirteet tulivat selvimmän näkyviin. Yksinkertaisesti tämä Hehku produktio oli täynnä eri ryhmiä, joilla oli sama yhteinen tavoite. Kaikille oli jaettu tietty tehtävä ja jokaisella oli produktiossa jokin rooli. Aluksi kaikki harjoittelivat omia osia omissa pienryhmissä ja lopuksi ne koottiin yhteen, josta syntyi Hehku. Jokaisen ryhmän panos vaikutti lopputulokseen. Kaikki yrittivät parhaansa, ajatuksena ”meidän yhteinen produktio”. Mitä paremmin kukin ryhmä harjoitteli oman osuutensa, sen paremmalta lopputulos tulisi näyttämään. Jokainen ryhmän jäsen on vastuussa myös yksilönä koko ryhmän osaamisesta. Ryhmän jäsenet ovat siis riippuvaisia toistensa tekemisestä. Esimerkiksi, jos joku tanssijoista, ”kolmas oikealla” on useasti poissa, on todella hankalaa harjoitustilanteessa kuvitella, tätä poissaolevaa tanssijaa. Varsinkin silloin kun harjoitellaan pareittain tai ryhmissä jotain tanssikohtausta. Tässä produktiossa itsearviointi toteutettiin videoinnin avulla. Jokainen ryhmän jäsen katsoi omaa suoritustaan videolta ja suhtautui siihen analysoiden omaa tekemistään ja vertaamalla itseään muuhun ryhmään. Kaikilla oppilailla oli voimakas tahto ja motivaatio tehdä ja oppia yhdessä. Harjoituksiin tultiin vaikka ”pää kaimalossa”. Tämä on lausahdukseni, jota käytän kun haluan, että oppilaat eivät saa olla poissa harjoituksista missään tapauksessa.

3 HEHKU - PRODUKTION RAKENNE

Hehku produktio suunniteltiin aluksi junanomaiseksi kuvioksi, jossa on kuusi erilaista vaunua eli osaa. (kuvio 1)

KUVIO 1. Hehku produktion rakenne junanomaisena kuviona. Vaunut 1-6.

Produktio määritellään wikipediassa tuotannoksi, joka on peräisin latinankielisestä sanasta *productio*, pidentäminen.

Alkunäkymä

Yleisön kävellessä saliin, orkesteri soitti viritysmusiikkia. Lavalla oli hämärä valaistus ja taka-alalla seiso kuoro, 200 henkeä. Keskellä näyttämöä oli kangasmöykky, jonka alla oli yksi tanssija.

1. Vaunu

Ensimmäinen osa oli nimeltään Uskaltaisinko? ja siihen kuului neljä erilaista osiota. Jotka saivat kantaesityksen ensi- illassa. Ensimmäisessä osassa soittivat kitaraorkesteri ja kamariorkesteri. Lavalla oli myös kaikki tanssijat ja musiikkileikkikoululaiset (myöhemmin muskarilaiset), nokkahuilisti ja kaksi solistia kuorosta.

2. Vaunu

Toinen osa oli nimeltään Ennen esitystä, jossa esitettiin kaksi kappaletta. Piano-oppilas soitti Tauno Marttisen kappaleen Pienet Laulujoutsenet yhden tanssijan esittäessä sen soolona, yksintanssina. Toinen kappale oli myös Marttisen säveltämä, balettiin Ruma Ankanpoikanen, joka sai nimeksi Kevät. Sen esittivät nuorimmat tanssijat. Musiikista vastasi sinfoniaorkesteri.

3. Vaunu

Kolmas osa oli kuoron oma osuus, jossa lauloivat yhdessä Aurora-kuoro ja Vanajan nuorisokuoro.

Väliajalla Verkatehtaan lasipihalla kuultiin Sibelius-opiston harmonikkaoppilaiden soittoa.

4. Vaunu

Neljäs osa oli nimeltään Hehku. Siinä esiintyivät lyömäsoitinryhmä ja kitararyhmä. Heidän musiikkinsa oli suunniteltu ja toteutettu improvisaation keinoin oppilaiden ja ohjaajien yhteistyönä. Osaan kuului myös Fanfaari, jonka soittivat katsomon yläparvelta vaskiryhmä opettajansa johdolla.

5. Vaunu

Viides osa oli Juhla. Alexander Glasunovin musiikkia baletista Raymonda, jonka soitti sinfoniaorkesteri. Juhla sisälsi alkusoiton, espanjalaisen tanssin (8 tanssijaa), variaatio II:n (4 tanssijaa), variaatio IV:n (2 tanssijaa) ja hymnin (15 tanssijaa).

6. Vaunu

Viimeinen, kuudes osa oli Iloinen laulu, teos, joka oli tilattu tätä produktiota varten ja kantaesitettiin myös ensi-illassa. Teoksen lauloi Vanajan nuorisokuoro ja soitti sinfoniaorkesteri.

4 HEHKUN KOREOGRAFINEN PROSESSI

Prosessi tarkoittaa yleisesti edistymistä. Se on sarja tapahtuvia tai suoritettavia toimenpiteitä, joista saadaan jokin tulos. Prosessi voi viedä aikaa, tilaa, vaatia resursseja tai asiantuntemusta. Se muuttaa joidenkin vaikuttamisiensa olioiden ominaisuuksia. Useimmiten prosessi-sanankäyttö merkitsee tapahtuman tai suorittamisen samankaltaista toistuvaa, jostain näkökulmasta tarkasteltuna (wikipedia).

4.1 Hehkun idea

Alkujaan **musiikkikollaasin tarkoitus** oli tutustuttaa Sibelius-opiston henkilökunta uuteen saliin, suureen näyttämöön, sen toimintamahdollisuuksiin ja uuteen teknologiaan. Pedagoginen näkökulma oli, että opiskellaan kohti suurempia kokonaisuuksia ja produktioita.

Kollaasi on tekniikka, jossa erilaisia materiaaleja yhdistetään samaan teokseen. Nimi tulee ranskan verbistä *coller*, liimata. Kollaasi voi olla myös kolmiulotteinen eli veistos, *assemblaasi* (wikipedia). Kollaasitekniikkaa käytetään paljon kuvataiteessa. Tässä teoksessa kollaasilla tarkoitetaan eri soittimien ja taitealojen yhdistelemistä toisiinsa.

Produktion **dramaturginen idea** oli tuoda mahdollisimman moni oppilas ja opettaja tutustumaan ja tekemään yhteistyötä eri taitealojen kanssa, uudessa Hämeenlinnan Verkatehtaan Vanaja-salissa. Kuitenkin pidettiin perusideaa eli Hehkua kokoavana teemana. Uuden synty, kipinä, tuli, liekit, luonto, yhdessä tekeminen, laulu, leikki, musiikki, soitto, tanssi, ilo...olivat koko produktion lähtökohtia.

Dramatisointi tarkoittaa alkujaan muuta genreä olevan tekstin muuttamista draamaksi. Usein esimerkiksi kirjoja dramatisoidaan näytelmiksi tai elokuvakäsikirjoituksiksi. Dramatisoinnin vaativin osuus on lähdeaineistojen tulkitseminen, mikä tarkoittaa yksinkertaisesti teoksen ymmärtämistä ja sen sanoman löytämistä. Jokainen, joka lukee esi-

merkiksi romaanin, tulkitsee sitä hieman eri tavoin. Dramaturgin tulee siis tulkitessaan ottaa huomioon myös katsoja, sillä avaintekijöiden, jotka välittävät tarinan tarkoituksena, on oltava myös dramaturgin tulkinnassa esillä.(wikipedia).

Hehkussa oli mukana 25 tanssioppilasta, kaikilla oli pääaineena baletti ja toisilla sivuaineena nykytanssi. Kaksi säveltäjää, kaksi kuoroa, pianonsoiton oppilas, lyömäsoitinryhmä, vaskiryhmä, kitararyhmä, 5- vuotta vanhat musiikkileikkikoululaiset (myöhemmin muskarilaiset) ja orkesteri. Lavalla oli parhaimmillaan ”lue” pahimmillaan yli 300 henkeä. Hehkussa oli mukana myös orkesterin ja kuorojen johtajat, ryhmien opettajat, koreografi, visuaalisen kokonaisuuden ja puvustuksen suunnittelija, projektivastaava/sihtööri, grafiikan ja mainosten vastaava, libreton ja laulujen sovittajat, Verkatehtaan henkilökunta ja oppilaiden vanhemmat.

Hämeenlinnan Sibelius-opistossa on annettu musiikin lisäksi tanssin opetusta vuodesta 2002 lähtien. Siitä lähtien tarkoitus on ollut tehdä yhteinen produktio, jossa on mukana laulu, soitto sekä tanssi. Musiikkikollaasi eli Hehku sai idean siitä, että halutaan näkyä ja kokea mitkä ovat uuden salin mahdollisuudet ja miten yhteistyötä eri taidealojen kanssa toteutettaisiin. Tulevaisuudessa toimimme lähekkäin Verkatehtaalla, joka antaa mahdollisuuksia toimia yhdessä entistä enemmän.

4.2 Alku eli työstäminen

Aluksi koottiin työryhmä, joka alkoi ideoida produktiota. Bionin mukaan (1961) ryhmä toimii aina sekä työryhmänä että perusolettamusryhmänä. Toiminta yhteisen tietoisien päämäärän hyväksi edustaa työryhmähenkeä. Työryhmä on perustettu erityistä tehtävää varten ja siinä omaksutaan tietyt toimintaohjeet. Työryhmän yhteistyökyky ja psykologinen rakenne ovat vahvoja. Työryhmässä (work group) on hyvä yhteishenki ja siinä toteutuvat tietyt periaatteet. (Poikela & Öystilä 2001, 38 – 39).

Ensimmäinen tapaaminen keväällä 2006 alkoi aivoriihellä, jossa jokainen kirjasi paperille ideansa, joista kokosimme toimivimmat ideat produktion rungoksi. Aivoriihi on menetelmä, jonka avulla siihen osallistuvat voivat tuoda vapaassa ilmapiirissä esiin kokemuksiaan, ideoitaan ja ajatuksiaan. Se on yksi vanhimpia ja käytetyimpiä ideointime-

netelmiä. Aivorihi voidaan jakaa määrittely- ja rajausvaiheeseen, ideoinninvaiheeseen ja ratkaisuvaiheeseen. (Kupias 2007, 89). Aivoriheen aikana saimme kokoon junaa muistuttavan kuvion, jossa oli monta erilaista junanvaunua. Tarkoitus oli, että jokainen vaunu olisi kestoltaan 10 minuuttia ja kokonaiskesto esitykselle olisi n. 60 minuuttia väliajan kanssa.

Päävaunujen (kuvio 1) väleihin piti saada liitoskohtia, jotka veisivät esitystä sujuvasti eri vaunuista toiseen. Mukaan pyydettiin kitararyhmä, vaskiryhmä ja lyömäsoitinryhmä.

Säveltäjille kerrottiin tulevasta produktiosta ja annettiin toiveita musiikista. Sibelius-opisto tilasi sävellykset kahdelta eri säveltäjältä ja heidän työnsä pääsi alkuun ensimmäisenä. Kevään aikana sävellykset valmistuivat ja laulut sovitettiin muskarilaisille sopiviksi, helpohkoiksi ja lyhyiksi. Muskariopettajat opettivat ne oppilaille syksyn tuntien aikana. Orkesteri ja kuorot pääsivät harjoittelemaan ja minä aloitin koreografioiden suunnittelutyön.

Tanssikohtaukseen valittiin musiikkia Glasunowin Raymonda baletista. **Orkesterinjohtaja** kuunteli kesällä valmista Raymonda levytystä ja valitsi 15 mielestään monipuolisinta kappaletta. Kriteerinä hänellä oli, että musiikkikappaleissa pitäisi olla mahdollisimman monipuolisesti käytetty eri instrumentteja. Minä valitsin näistä neljä kappaletta tanssikoreografioihin, variaatio II:n ja IV:n, espanjalaisen kappaleen, johon tein espanjalaistyyllisen tanssin ja neljäntenä adagio tempoisen kappaleen, hymnin. Raymonda teos oli sävelletty alun perin sinfoniaorkesterille, joka tuotti ongelmia. Pohdimme soittajien osaamista näin vaativissa kappaleissa. Mistä saada tarpeeksi soittajia, jotka osaisivat soittaa näin vaativaa musiikkia? Ratkaisimme asian niin, että mukaan pyydettiin edistyneimpien oppilaiden tueksi opiston omia opettajia ja lähikaupunkien ammattiopiskelijoita. Libreton saavuttua opistolle, oma opettajamme teki sovituksen orkesterille.

Esiintyjien valintaa olin pohtinut jo etukäteen niin, että tanssijat olisivat tanssiosaston edistyneimpiä oppilaita, III-IV luokkalaisia, iältään 11 - 18- vuotta. Osaamisen taso ja tekniset taidot olivat paremmat kuin nuoremmilla oppilailla. Edistyneemmillä oppilailla on enemmän kokemusta esiintymisestä ja he pystyvät kulkemaan paremmin harjoitukseen omatoimisesti ilman vanhempiensa apua.

Tein tansseihin omat **koreografiat**, melko haasteelliset, kuitenkin ottaen huomioon oppilaiden tekniset ja ilmaisulliset taidot. Otimme lisäksi kaksi Tauno Marttisen säveltämää kappaletta baletista Ruma Ankanpoikanen, joista toinen oli Pienet Laulujoutsenet ja toinen sai työnimeksi kevät ja keltainen. Marttisella oli juhlavuosi täyttäessään 95 vuotta ja koska on perustanut Hämeenlinnan Musiikkiopiston (nykyinen Sibelius-opisto), halusimme näin muistaa arvostettua säveltäjää. Pienet Laulujoutsenet koreografian on tehnyt Ilmi Marttinen, jonka minä harjoitutin oppilaille

4.3 Keskivaihe eli hiominen

Syksy käynnistyi työryhmän kokoontumisella ja aikataulujen yhteensovittamisella. Sovimme aluksi, että tapaamiset hoidetaan pienryhmissä ja vain tarvittaessa koko ryhmänä. Kaikissa tapaamisissa oli aina paikalla puvustaja/koordinaattori, jolla oli produktion kokonaisuus hahmotettuna.

Aloitin **tanssien harjoittamisen** ja Hehku esityksestä kertomisen, syyskuussa 2007. Tansseja harjoiteltiin 2,5 kuukautta joka tanssitunnilla. Yhden oppitunnin pituus oli 90 minuuttia. Oppilaat kävivät tunneilla 2-4 kertaa viikossa. Nykytanssi II:n oppilaat esittivät Metsää, joista yksi oppilas sai tanssia sen yksin, soolona. Tanssienharjoitteluun käytettävä työ tehtiin pääasiallisesti tuntien aikana. Yhteisharjoituksia kaikkien tanssijoiden kesken oli vain kaksi kertaa ennen läpimenoharjoituksia ja vain yhden kerran harjoiteltiin orkesterin kanssa. Tanssitunneilla tansseja harjoiteltiin cd-levyltä tulevaa musiikkia apuna käyttäen. Joka kuulosti aivan erilaiselta kuin sitten liveorkesterin soittamana. Onneksi ehdittiin harjoitella tarpeeksi yhdessä orkesterin kanssa.

Pidän erittäin tärkeänä sitä, että oppilaat saavat alusta asti tietoa prosessista ja käsityksen mitä ollaan tekemässä. Mielestäni se motivoi oppilaita. Heillä on tietoinen päämäärä, jota kohti harjoitella. **Motivaatiolla** tarkoitetaan voimaa, joka ohjaa, suuntaa ja ylläpitää yksilön toimintaa. (Tynjälä, 2002, 98.). Motivaatiota voidaan tarkastella erikseen sisäisen ja ulkoisen motivoinnin kautta. Sisäinen motivaatio ohjaa pysyvämpään oppimiseen ja asioiden sisäistämiseen. Oppijalla on itsellään halu ja into oppia ja sitä kautta

hän myös saavuttaa parempia tuloksia, kuin sellainen, joka ei ole ollenkaan motivoitunut. Ulkoinen motivaatio on oppijalle palkkio ja kiitos tehdystä työstä. Itse suorituksetta tärkeämmäksi kuin sisäistetty oppiminen. Motivaatiota kohottava tekijä on oppimisen arvioiminen. Mikäli tiedetään, että oppimista ei arvioida, saattaa se heikentää suoriutuksen oppimista ja motivaatio laskee. (Tynjälä, 2002).

Ensin harjoitutin kaksi variaatio-tanssia. Pyysin oppilaita omatoimiseen harjoitteluun, koska aion valita heistä 6 tanssijaa esittämään nuo tanssit. Kriteerinä valintaani oli, että he muistaisivat tanssit mahdollisimman hyvin ja osaisivat tehdä yhtäaikaaisesti liikkeit toistensa kanssa. Mielestäni tämä on hyvä esimerkki oppilaiden motivoimisesta. Sisäinen motivointi saa oppijan oppimaan nopeammin ja opetteleminen on kiinnostavampaa, kun tiedossa on tanssiin valinta siis palkkio oppimisesta, ulkoinen motivointi. (Tynjälä, 2002).

Oppilaat saivat olla mukana valitsemassa keskuudestaan tanssijoita tansseihin. Kehotin heitä auttamaan toisiaan harjoitteluvaiheessa, korjaamalla ja kehumalla ja ohjasin heitä myös itsenäiseen harjoitteluun ja kriittiseen tarkasteluun.

Itsesäätelyllä tarkoitetaan oppijan omaa aktiivisuutta oppimisprosessin aikana. Sillä tarkoitetaan niitä toimia, joilla oppija pyrkii säätämään oppimisprosessiin liittyviä aktiviteetteja oppimisen kannalta mahdollisimman suotuisaksi. Jokaisella oppijalla on omat keinonsa pitää yllä oppimisprosessin etenemistä. (Tiimi7_teema4.)

Kannustin oppilaitani työstämään ja muistelemaan tansseja myös kotona. Kotona harjoittelun merkitys onkin suuri, sillä jokaisella on silloin tasapuolinen mahdollisuus harjoitella ja edistyä tansseissa. Se riippuu vain omasta motivoitumisesta ja kiinnostuksesta. Pedagogisesti tarkasteltuna tanssien muistelu mielikuvien kautta auttaa oppimaan paremmin, muisti kehittyy. Innostaa venyttelemään enemmän kuin aiemmin, lihasjännitykset ja -kireydet katoavat ja keho toimii paremmin ja palautuu rasituksesta nopeammin.

Jaottelin **tanssitunnit** niin, että aloitimme aina lämmittelyllä, jonka jälkeen menimme vuorotellen eri tansseja läpi. Harjoittaessani yhtä tanssia tanssisalissa, toiset harjoittelivat viereisessä tanssisalissa toista tanssia keskenään. Oppilaat olivat tottuneet tällaiseen työskentelymetodiin, jota olin jo aiemmin käyttänyt. Tällainen työskentely ohjaa mie-

lestäni oppijaa itseohjautuvaan oppimiseen. Tanssisaleja oli kaksi käytössä, joten tämänkaltainen ratkaisu oli helppo toteuttaa tässä produktiossa.

Itseohjautuvuus, (*self-directed learning*, Candy 1991) on elinikäisen oppimisen väline. Itseohjautuva oppiminen kuvaa prosessia, jossa oppijalla on vastuu omasta oppimisestaan. Oppija on avoin omille oppimistarpeilleen ja on oman oppimisensa ohjaaja. Itseohjautuva opiskelija on sisäisesti motivoitunut ja itseään sekä oppimistaan ja sen tuloksia tarkkaileva, kontrolloiva ja arvioiva. Itseohjautuva oppiminen on opiskelijan aktiivista, suunnitelmallista ja tavoitteiden mukaista toimintaa (oppimiskeskus).

Kehittyäkseen ja oppiakseen ihminen tarvitsee **palautetta**. Oppijat voivat saada palautetta monin tavoin. Itse tehtävän tekeminen ja muiden oppilaiden palaute auttaa oppijaa arvioimaan omaa oppimistaan suhteessa muihin ryhmän jäseniin. Oppijat saavat palautetta myös omasta ajattelustaan työskennellessään vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Oma ajatteluun ja osaamiseen voi näin suhteuttaa muihin. Jotkut henkilöt pystyvät jo pienistä vihjeistä arvioimaan omaa osaamistaan ja oppimistaan. Joskus oppijat tarvitsevat hyvinkin paljon ulkopuolista palautetta, esimerkiksi silloin, kun oppilaat ovat vastaalkajia alallaan. Alussa ei välttämättä huomaa itse milloin onnistuu ja milloin ei, silloin on hyvä, että saa palautetta ja opastusta runsaasti. Palaute helpottaa toimimista ja oppimisessa voidaan kiinnittää huomio niihin asioihin, jotka ei vielä oikein suju. Ilmapiiriin pitää olla turvallinen kouluttajan ja oppijan välillä, jotta kouluttaja voisi antaa hyvinkin suoraa palautetta, ilman, että se torjutaan tai siitä loukkaannutaan (Kupias 2007 129 - 130).

Ihmiset ovat erilaisia, niinpä sama tapa opiskella ei sovi kaikille. Opiskelutapoja voidaan muokata oppijalle sopivaksi. **Oppimistyylejä** voidaan tarkastella hyvin monesta eri näkökulmasta. Oppimistyylit ovat visuaalinen (näköaisti), auditiivinen (kuuloaisti) ja kinesteettinen (liike- ja lihasaisti). Kouluttaja voi omassa toiminnassaan huomioida kaikki kanavat suunnitellessaan koulutusta. Hyvin yleinen malli on kokemuksellisen oppimisen malli (Kolb 1984), jossa oppiminen on kokemusten muuttumista ja laajentumista. Oppiminen nähdään syklisenä prosessina, joka tuottaa uusia kokemuksia. Oppijat ovat harvoin vain yhden oppimistyylin omaavia. Kokemuksellisen oppimisen mallista on kehitelty muitakin oppimistyylimalleja esim. McCharthyn 4MAT-järjestelmämalli (Prashnig 2000) (Kupias, 2007.)

Olen käyttänyt **videokuvausta** oppimisen apuna jo muutaman vuoden ja pidän sitä mielekkäänä. Varsinkin ryhmätansseissa, oppilaiden tilankäytön hahmottaminen ja oma tekeminen suhteessa muihin on kehittynyt. Tässä produktiossa videoin ensimmäisen kerran oppilaita alkuvaiheessa, kun oppilaat muistivat tanssin ilman ohjausta ja katsoimme yhdessä heti läpi suorituksen oppilaiden arvioidessa omaa alkutilannetta. Laadimme yhteiset ja oppilaiden omat tavoitteet, teimme korjauksia ja parannuksia tansseihin. Oppilaat antoivat myös itselleen palautetta tekemisestään. Toisen kerran videoin ensimmäisessä läpimenossa, kenraaliharjoituksessa ja oppilailla oli viimeinen mahdollisuus korjauksiin ja tarkennuksiin suorituksestaan ennen ensi-iltaa. Verkatehtaan henkilökunta kuvasi ensi-illan, joka katsottiin seuraavilla tanssitunneilla. Ensi-ilta näytti vasta todellisen lopputuloksen, sillä kenraaliharjoituksessa ei ollut vielä valmiina kaikki valotilanteet eikä äänentoisto.

Videokuvaus oppimisen välineenä on tavoitteellista toimintaa. Suoritettavan tehtävän tavoitteet ovat erittäin tärkeitä opettajan ja oppilaan kannalta. Selkeät tavoitteet auttavat oppijaa hahmottamaan miksi tehtävää tehdään, mihin suorittamisessa tulee kiinnittää huomiota. Opetuksen kannalta on hyvä määritellä selkeät tavoitteet. Esimerkiksi Mitä halutaan suorituksessa tarkastella? Mihin suorittamisessa tulee kiinnittää huomiota? Tehtävän tavoitteena voi olla esimerkiksi itseilmaisu. Videoinnin välityksellä oppijalle välittyy tieto siitä onko suoritus täyttänyt ne kriteerit ja tavoitteet, mitä on haluttu katsojalle välittää. (doria.fi)

Ryhmän merkitys produktiossa on tärkeää. Mitä paremmin ryhmä tuntee toisensa sitä, paremmin yhteistyö sujuu. Luottamus ja turvallisuus takaavat parhaan tuloksen oppimiselle. Oppiminen on mielestäni nopeampaa, kun voi turvallisesti keskittyä omaan harjoittelemiseen. Silti ryhmässä toimiminen ei ole aina helppoa. Joku saattaa turhautua kun ei saa tarpeeksi ohjausta, joku toinen taas voi tylsistyä kun samoja asioita kerrataan liikaa. Ryhmän kiinteys vaikuttaa siihen, miten ryhmä lopulta toimii. Koko ryhmäyhtymisprosessi riippuu siitä kuinka mielellään jäsenet ovat valmiita toimimaan yhdessä ja kuinka ryhmä on valmis ottamaan yksilöt ryhmän jäseniksi. (Poikela & Öystilä 2001, 38).

Puvustaja halusi nähdä tanssit valmiina. Kävimme keskustelua tanssien väreistä ja kankaiden materiaaleista. Halusin, että variaatiot olisivat perinteisesti, baletin perinteitä noudattaen, puvustettu. Tyllihame (tutu) ja korsettimainen yläosa. Hymnin puvustus ja

valaistus saivat idean yöpaidasta ja aamukasteesta. Espanjalainen tanssi oli puvustettu myös perinteisesti, espanjalaista karakterityyliä mukaillen. Flamenco -tyyliset hameet, ruusut ja näyttävät huivit, väritykseltään tummaa punaista, mustaa ja hopeaa. Pienet Laulujoutsenet - tanssi oli myös puvustettu baletin perinteitä mukaillen. Kevät-tanssi oli väriltään keltainen ja oranssi, jota myös käytettiin valaistuksessa. Halusin Kevät - tanssiin hyrrävaloja, jotka pyörivät tanssin aikana lattiassa ja seinillä. Metsä -tanssiin sain idean luonnosta, puista ja oksista, jota myös hyödynsin koreografisesti. Puvustaja teki näiden ideoiden pohjalta puvustuksen. Tunsin jo entuudestaan puvustajan ja valomestarin, joka helpotti meidän välistä yhteistyötä. Valoista tuli paljon upeammat mitä osasin edes kuvitella, sillä olin aiemmin työskennellyt suppeammalla valokalustolla. Vaatteiden valmistuttua, oppilaat saivat kokeilla miltä puvut tuntuivat päällä tanssiessa ja viimeisiä henkilökohtaisia korjauksia ehdittiin tekemään ennen esitystä.

Hehkun **yhteisharjoituksia** oli vain kerran varsinaisessa esiintymispaikassa, Verkatehtaan Vanaja-salin näyttämöllä, läpimenossa. Seuraava yhteisharjoitus, pääharjoitus oli samalla tekniikan harjoitus ja mikitysten suunnittelua. Kenraaliharjoitus oli päivällä jo oppilasnäytös, johon oli kutsuttu Hämeenlinnan 3. luokkalaiset. Samana iltana oli Hehkun ensi-ilta, mikä jäi ainoaksi esitykseksi.

Samanaikaisesti kun työstin ja harjoitutin tansseja, mietin myös puvustusta, valoja ja kokonaiskuvaa esityksestä. **Ohjaajan puuttuminen** tarkoitti tässä produktiossa sitä, että kaikkien työryhmässä mukana olleiden piti pitää tarkasti suunnitelmasta ja harjoitusaikatauluista kiinni, jotta Hehku valmistuisi ajallaan. Mikäli mukana olisi ollut ohjaaja, olisi voitu hioa tarkemmin liitoskohtia ja harjoitella enemmän pienryhmissä ennen yhteistä läpimenoa, ohjaajan seurattessa näitä harjoituksia. Yhteisharjoituksessa ohjaajalla olisi ollut mahdollisesti valmiina ehdotuksia, joita olisimme pystyneet hyödyntämään tai olisi voitu jopa muuttaa produktion muotoa vielä loppuvaiheessa. Tärkeässä yhteisharjoituksessa olisi myös välttytty turhalta odottelulta, ohjaajan jakaessa harjoitusaikoja.

4.3 Loppu eli ensi-ilta

Hehkun ensi-ilta oli uudessa Hämeenlinnan Verkatehtaan Vanaja-salissa 14.11.2007. Esitys oli loppuunmyyty ja meni yli odotusten näin pienellä yhteisharjoitusten määrällä. Esityksiä oli vain yksi, ja suuren kysynnän vuoksi sitä olisi voinut esittää vielä muutamia kertoja.

5 PRODUKTION TAUSTAVOIMAT

Hehku musiikkikollaasin syntyyn, sen valmistumiseen ja lopulliseen muotoon on ollut vaikuttamassa monta henkilöä. Päävastuuhenkilöllä, tässä produktiossa, projektivastavalla on ollut suurin vastuu projektin toteutumiseen.

Projekti on tavoitteellinen, tietyn ajan kestävä prosessi. Se voi olla osa isommasta hankkeesta tai tähdätä tiettyyn rajattuun kertaluonteiseen tulokseen. (Vilka ja Airaksinen, 2003.) Se on tarkkaan suunniteltu hanke tietyn päämäärän saavuttamiseksi. Sana projekti on peräisin latinasta, *projectum*, ja tarkoittaa hanketta, ehdotusta tai suunnitelmaa. (wikipedia)

Projektivastaava oli koko projektin päävastuuhenkilö. Hän laati apuraha-anomukset, hoiti tiedotusta lehdistölle ja toimi työryhmäläisten välisenä tiedottajana. Hän hoiti myös tiedotuksen toimistohenkilökunnalle. Hänen tehtäväksi jäi myös ottaa koulutoimeen yhteyttä ja alustaa koululaisten saapuminen esitykseen. Hän lähetti kirjeet yrityksille, joista toivottiin sponsoriapua.

Apurahoja haetaan projekteihin lukuvuodeksi kerrallaan, jo vuotta aiemmin, edellisenä lukuvuotena, ennen kuin projektia ei ole vielä edes konkreettisesti aloitettu toteuttamaan. Apurahaa voidaan anoa monesta eri paikasta. Säätiöiltä, taidetoimikunnilta, opetushallitukselta, kulttuurirahastoilta yms. Sibelius-opisto saa valtionavustusta koulutuksen järjestämiseen, niin se ei voi anoa apurahaa esim. taidetoimikunnalta. Tässä produktiossa apurahaa haettiin ”Musiikkikollaasi uuteen konserttisaliin” - hankkeena säätiöiltä ja valtionavustuksena, opetushallitukselta. Opetushallitukselta anottiin rahaa sävellys- ja sovitustyöhön, koreografiaan, puvustukseen ja ohjaukseen. Haetuista apurahoista pitää tehdä jälkikäteen kirjallinen selvitys avustuksen käytöstä. Esimerkiksi valtionavustuksesta pitää tehdä selvitys, jossa käy ilmi eritellysti määrärahan käyttö ja käyttökohteet. Lisäksi hakijan tulee lähettää yksilöity kirjallinen raportti rahoitetun hankkeen toteuttamisesta ja tuloksesta. Valtionavustukselle annetaan myös määräaika, jona aikana raha pitää käyttää.

Vattenfall kustansi koululaisten kuljetukset Verkatehtaalle. Hehkun **sponsoreina** olivat vakuutusyhtiö IF ja Sampo-pankki.

Yhteistyökumppanina rahoitukseen osallistui Hämeenlinna - Vanajan seurakunta ja omarahoitteisesti Sibeliuss-opisto.

Produktion viimeisin valmistelu oli mainosten ja käsiohjelman teko. Tiedotteet lehdistölle ja mainokset lehtiin ja yleiseen levitykseen ovat tärkeä osa kokonaisuutta. Usein mietitään, kuinka saada katsojia esitykselle? Kannattaakin miettiä mitä ja miten esityksistä kerrotaan. **Mainonta** on tärkeä keino ulkomailmaan, visuaalinen näyttävyys, ulkoasu on mainoksissa tärkeää, herättääkö se katsojien mielenkiintoa niin paljon, että tulisivat katsomaan juuri *tätä* esitystä.

6 HEHKU – PRODUKTIO OPPIMISKOKEMUKSENA

6.1 Itsearviointikysely oppilaille

Tutkimusmenetelmät voidaan luokitella laadullisiin (*kvalitatiivinen*) ja määrällisiin (*kvantitatiivisiin*) menetelmiin. *Kvalitatiivinen* tutkimus on kokonaisvaltaista tiedonhankintaa ja aineisto kootaan luonnollisessa, todellisessa tilanteessa. Tietoa kerätään havainnoimalla ja keskustelemalla, apuna voidaan käyttää myös lomakkeita ja tekstejä. Pyrkimyksenä on aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja aineistot tulkitaan sen mukaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1998, 165.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa korostetaan syyn ja seurauksen lakeja ja siinä tulokset rakentuvat objektiivisesti todettavista tosiasioista. Havaintoaineisto soveltuu määrälliseen, numeeriseen mittaamiseen. Keskeistä on, että aineisto saatetaan tilastollisesti käsiteltävään muotoon ja esitetään taulukkomuodossa. Tuloksia analysoidaan esimerkiksi prosenttitaulukoiden avulla. (Hirsjärvi et al. 1998, 137.)

Teettämässäni **kyselyssä** kysymyksiä oli 16. Halusin kyselyn avulla selvittää mikä produktiossa oli raskasta. Toimiiko videointi oppimisen välineenä ja miten se auttaa oppimista. Mitkä olivat heidän odotuksensa tästä produktiosta ja saavutettiin ne. Kysyin lupaa suullisesti, haastatellessani heitä, käyttää kyselyn vastauksia tässä pedagogisessa opinnäytetyössäni. Teetin oppilailleni kyselyn heti ensi-illan jälkeen. He saivat vastata kyselyyn tanssituntien aikana. Esitin heille myös kysymyksiä ja haastattelin heitä näiden tuntien aikana. Hehkun 25 tanssioppilaasta kyselyyn vastasi 22. (Liite 1)

Keräsin tietoa oppilailtani kyselemällä, haastattelemalla, havainnoimalla ja kyselykaavakkeen avulla. Kysymykset olivat joko avoimia tai monivalinta kysymyksiä. Käsittelin aineistoa kvantitatiivisesti ja tarkastelen muutamaa kysymystä kuvioiden avulla. (Kuvio 2-7)

6.2 Oppilaiden kokemukset

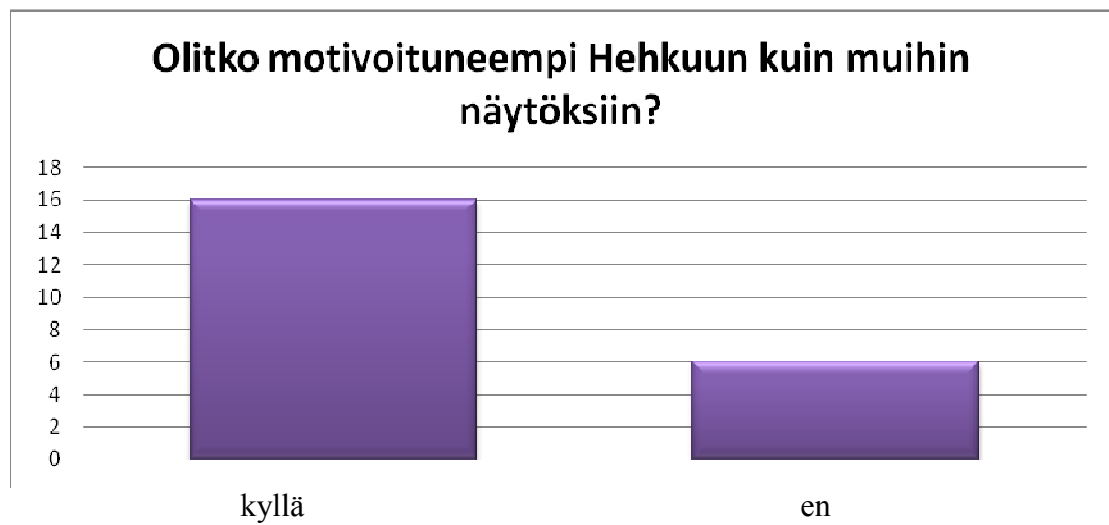
Kyselykaavakkeen kysymys nro 6.

KUVIO 2. Oppilaiden valmistautuminen Hehku produktion.

Oppilaista 6/22 vastasi, että valmistautuminen oli samanlaista kuin ennenkin. Luulin, että tämä isompi produktio saisi oppilaat valmistautumaan erilailla kuin aiempiin näytöksiin, mutta olikin yllättävää, että oppilaat eivät niin tehneet. Silti he oppivat nopeammin tanssit ja harjoittelivat niitä kotona ja tuntien aikana mielellään ja ahkerasti, vaikka kotona harjoittelu on usein vaikeaa, tilan puuttumisen vuoksi.

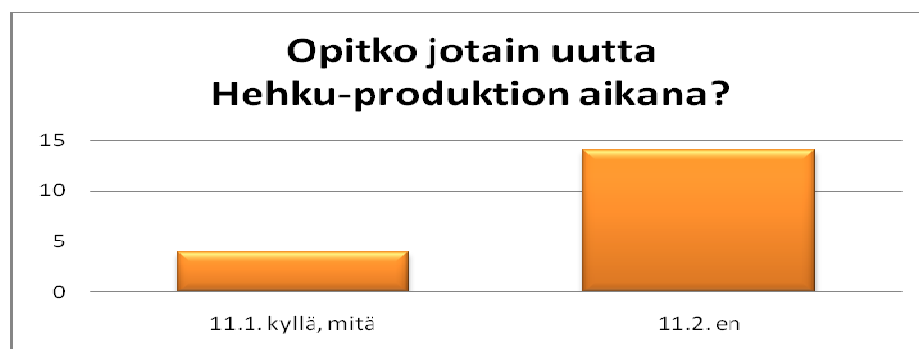
Kyselykaavakkeen kysymys nro 8.

KUVIO 3. Oppilaiden motivoituminen Hehkuun.

Oppilaista 16/22 oli motivoituneempia kuin aiemmin. Kerroin oppilaille heti aluksi, mitä Hehku pitää sisällään, millaisia tansseja aion teettää ja ketä muita Hehkussa on mukana. Luulen, että yksi motivoinnin tekijä oli puvustus. Yleensä esityksissä käytämme vanhoja esiintymisvaatteita ja nyt he saivat uudet puvut tähän produktion.

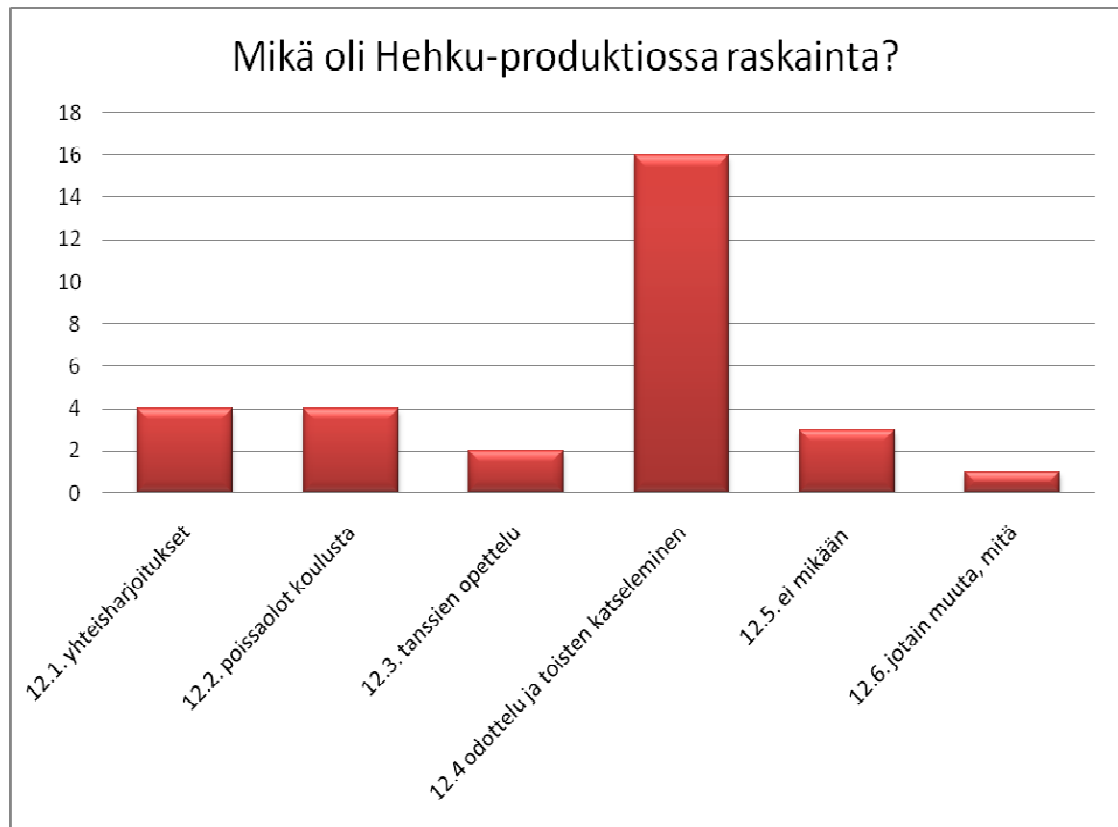
Kyselykaavakkeen kysymys nro 11.

KUVIO 4. Oppivatko oppilaat jotain uutta produktion aikana?

Jopa 14/22 oli sitä mieltä, etteivät oppineet mitään uutta produktion aikana. Tämä oli minulle täysi yllätys, sillä itse opin paljon. Vain 4/22 oppi enemmän, joka askarruttikin minua näin jälkeenpäin. Olisin halunnut tietää mitä uutta nämä 4 olivat oppineet ja miksi nämä 14 koki, etteivät olleet oppineet mitään uutta.

Kyselykaavakkeen kysymys nro 12.

KUVIO 5. Mikä oli Hehku prosessissa raskasta.

Oppilaiden mielestä kaikista raskainta produktiossa oli odottelu ja toisten katseleminen. Näin vastasi 16/22. Olisin halunnut tarkennusta vastauksiin, esim. Oliko raskainta odottelu ja toisten seuraaminen tuntien aikana vai vain yhteisharjoituksissa?

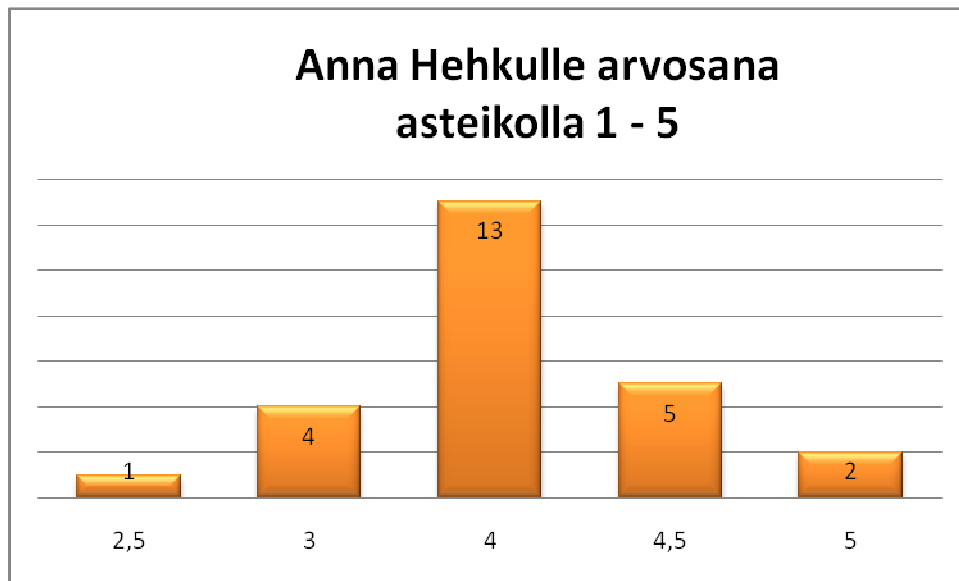
Kyselykaavakkeen kysymys nro 13.

KUVIO 6. Auttaako videointi oppimista.

19/22 mielestä videointi auttaa parhaiten oppimista harjoitteluvaiheessa. Esityksen videointi ja sen katsominen jälkeinpäin auttaa myös oppimista 13/22 mielestä. Jälkeinpäin katsomisesta on heidän mielestään hyötyä tulevia esiintymisiä varten.

Kyselykaavakkeen kysymys nro 16.

KUVIO 7. Hehkun arvosana eriteltynä numeroittain

Suurin osa antoi Hehkulle 4, joka mielestäni osoittaa, että tämä produktio oli mieleinen ja siinä oli kiva olla mukana.

Arvosana Hehkulle
keskiarvo 3,89

Mielestäni kvalitatiivinen tarkastelu ja **johtopäätökset** ovat melko luotettavia, sillä oikeat havainnot ja johtopäätökset haastattelusta ja keskustelusta oli aika helppoa tulkita. Mielestäni luotettavuus perustuu siihen, että olin ryhmän kanssa koko prosessin ajan ja olen toiminut näiden oppilaiden kanssa melko pitkään, joten tunnemme toisemme ja olemme samalla ”aaltopituudella”, siis ymmärrämme toisiamme tanssin kautta. Koen pystyväni tulkitsemaan vastauksia yksilöllisesti ja osallistujien mielipiteet huomioonottaen.

Validiteetti osoittaa, miten hyvin eri menetelmin kerätty aineisto kuvaa tutkimuskohdetta (Grönfors 1982, Hämäläinen 1987). Aineiston sisäistä validiutta voidaan Grönforsin mukaan tarkistaa ns. terveen järjen eli päättelyn avulla. Tutkijan pitäisi olla asiantuntija siinä ryhmässä, joka osallistuu tutkimuksen tekemiseen, joten tutkijalla pitäisi olla edellytykset luotettavan tiedon keräämiseen. (Suojanen, 1992.). Kvantitatiivinen tarkastelu oli ajoittain vaikeaa, sillä joihinkin kysymyksiin oppilaat saivat vastanneet moneen koh-

taan. Olisin voinut rajata kysymykset niin, että olisi saanut vastata vain yhteen kysymykseen. Joihinkin kysymyksiin olisin kaivannut perusteluja enemmän, jotta johtopäätöksiä olisi ollut selkeämpi tulkita.

Olen koonnut oppilaiden vastauksia kyselykaavakkeen kysymyksestä nro 4.

Oppilaiden **odotukset** Hehkusta

- hehku olisi suurempi, monipuolisempi ja arvokkaampi esitys kuin ennen on ollut
- enemmän tansseja, rekvisiittaa ja muita ihmisiä
- tansseja harjoiteltaisiin enemmän ja ne olisivat vaikeampia
- uusi sali ja parempi tila/mahdollisuudet (valot, näyttämöllä enemmän liikkumatilaa)
- musiikki hienompaa kuin ennen
- palautetta katsojilta tulisi enemmän

Oppilaat olisivat muuttaneet eniten harjoitusaikatauluja ja yhteisharjoitusten määrää. Joidenkin mielestä harjoitusta oli riittävästi, mutta yhteisharjoituksia liian vähän. Joku ei saanut mielestään tarpeeksi korjauksia, eikä harjoitusta, mutta suurin osa oli tyytyväinen kokonaisharjoittelun määrään. (Hehku kysely)

Haastattelun aikana selvisi että, oppilaiden mielestä Hehkussa oli liikaa kuoro-osuuksia ja liian vähän tanssiosuutta. Heidän mielestään on mukavampaa olla tekemässä produktiota, jossa on selkeämpi juoni. Esimerkkinä mainittiin lastensadut ja niiden selkeä dramaturgia.

Hehkua esitettiin vain kaksi kertaa, joka oli liian vähän suurimman osan mielestä. Muutama ei olisi enää halunnut esittää sitä useammin, sillä poissaolot koulusta, varsinkin lukiosta, tuottaisivat ongelmia. Raskainta produktiossa olivatkin juuri poissaolot koulusta ja yhteisharjoittelussa oman vuoron odottelu, sekä pitkät yhteisharjoitukset. Muutamat kokivat uusien tanssien harjoittelun raskaaksi ja jotkut olivat sitä mieltä, että mikään ei ollut raskasta. (kuvio 5)(Hehku kysely)

Kyselykaavakkeen kysymyksen nro 14 kommentteja.

Videoinnin merkitys ja apu oppimistilanteessa

- tiedän missä teen väärin kun näen itse
- opin virheistä katsomalla; teen liikkeet isommin, ojennukset ja asennot paremmin ja näen ilmeet
- näkee oman kehityksen ja osaamisen katsomalla
- mitä voisin parantaa seuraavaan esitykseen
- opin näkemään sen, miltä näytän ryhmässä
- tietää jälkeensä menikö kaikki odotusten mukaisesti

Suurin osa oppilaista halusi, että heitä videoidaan harjoitteluvaiheessa, jotta virheet olisi korjattavissa esitykseen. Myös esityksessä videoinnista on hyötyä, sillä he voivat oppia jo tehdyistä virheistä ja näkevät miltä oma esiintyminen näyttää. Halusin myös kyselyläni tietää, mitä oppilaat ajattelevat videon käytöstä oppimistilanteessa ja auttaako se heitä oppimaan paremmin. (kuvio 6)

Kyselyssä kävi myös ilmi, että oppilaat olivat erittäin motivoituneita tanssien harjoitteluun ja harjoittelivat omatoimisesti tansseja vapaa-ajallaankin. He muistelivat tansseja läpi ja venyttelivät enemmän kuin aiemmin. (Hehku kysely)

Johtopäätöksenä on, että tässä produktiossa oppilaat odottivat innolla isompaa esitystä kuin ”normaaleja” vuosittaisia joulu/kevät näytöksiä. He olivat motivoituneempia ja harjoittelivat tansseja vapaa-ajallaan. Jokaisen tässä produktiossa olevan mielestä videoinnista on hyötyä oppimiselle. Mukavinta heistä oli se, kun heille tehtiin omat puvut ja esityksessä oli muitakin ihmisiä mukana. Mahtui joukkoon sitten pari pettynyttä, jotka odottivat esityksestä kuitenkin vieläkin isompaa ja mahtavampaa.

6.3 Työryhmän kokemukset

Työryhmä kokoontui loppupalaveriin n. kuukausi ensi-illan jälkeen (11.12.2007). Saimme Verkatehtaan tekniikalta sähköpostia produktiosta, koska loppupalaveriin ei päässyt kukaan heistä mukaan. Näin saimme tarpeellista tietoa seuraavia produktiota varten. Kävimme yhdessä läpi tämän sähköpostikirjeen tapaamisessa ja pohdimme ehdotettuja parannuksia tulevaisuutta varten. Kaikki paikallaolijat kertoivat kokemuksensa projektista, jotka kirjattiin muistioon. Kysyin kokouksessa lupaa käyttää heidän kommenttejaan tässä opinnäytetyössäni.

Verkatehtaan tekniikan sähköposti (23.11.2007)

Ohjelman monimuotoisuus aiheutti suurimmat ongelmat toteuttaa tapahtuma teknisesti. Ohjelmaa kannattaisi tulevaisuudessa suunnitella niin, että akustinen musiikki olisi omana osanaan (siis kuorot, orkesteri) ja sähköisesti toistettu musiikki omanaan (bändit, kitaristit, tanssit yms.) Tällöin voisimme muuttaa salin väliajan aikana, akustisesta sähköiseksi ja pääsisimme parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen...

...Harjoitusaika riitti juuri ja juuri. Vasta esitykseen saimme tarvittavan tekniikan toimimaan, joten harjoituksia olisi pitänyt olla enemmän. Harjoitusaika tietysti mak-saa, mutta harjoituksia olisi kannattanut pitää jossain muussa tilassa valmiimmaksi kuin kalliissa Vanaja-salissa.

Työryhmän kommentit

- harjoitusaikataulut toimivat hyvin, mutta yhteisharjoituksia olisi pitänyt olla enemmän
- toivottiin, että projektissa olisi ollut yksi henkilö, pääkoordinaattori, joka olisi tiennyt missä mennään prosessissa ja mitä pitää vielä ottaa huomioon eli kokonaisuuden ohjaaja puuttui
- kenraalia ennen olisi pitänyt olla eri osioilla enemmän yhteisharjoitteluaikaa esitys tilassa
- opastusta ja enemmän apua tekniikalta sekä avoimuus tekniikan puolelta ”tehdään yhdessä”
- sinfoniaorkesterin soittajien hankinta ja varmistus jäi liian viime tippaan
- ryhmien vakioaikatauluja /viikkoharjoituksia olisi voinut enemmän käyttää hyödyksi
- aikataulu muutokset viime tipassa olivat hankalia

Johtopäätöksenä jokaisen työryhmäläisen mielestä lopputulos oli se, mitä alun perin suunniteltiin. Kaikille jäi hyvä mieli ja todettiin, että tästä opittiin paljon seuraavaa kertaa varten. Tämä produktio ja prosessi olivat loistava kokemus ennen kaikkea oppilaillemme. Todettiin, että toinen esiintymispäivä olisi ollut tarpeen, mutta aivan liian hankalaa toteuttaa näin suuren joukon kanssa. (työryhmän muistio)

Yleisöltä saatiin paljon kiitettävää **palautetta**. Lehdistö ei noteerannut millään tavalla koko esitystä, muuten kuin ennen esitystä olevalla buffilla (Liite 3). Esimerkiksi Hämeen Sanomat ovat kertoneet miksi opistomme oppilasesityksiä ei arvostella lehdissä?

Heidän periaatteenaan on, ettei Hämeenlinnassa toimivien koulujen ja opistojen tapah-
tumia arvostella lehdissä, vaan kirjoitetaan ennakkoon katsojille mitä on tulossa.

6.4 Omat kokemukseni

Tälle produktiolle asettamani tavoitteet saavutettiin ja päästiin siihen lopputulokseen mitä alusta asti ajattelin. En arvannutkaan kun lähdin mukaan Hehkuun, että työru-
peamasta tulisi näin valtava ja haasteellinen. Tehtyjä työtunteja tuli varmasti paljon
enemmän kuin mitä olin arvioinut. Luulin, että pääsisin vähemmällä työllä kun mukana
on puvustaja ja projektivastaava, mutta itse asiassa työmäärä oli sama kuin aiemmissa-
kin produktioissa ellei jopa isompi. Sillä tässä produktiossa mukana oli paljon eri ryh-
miä, aikatauluja, kokouksia ja tapaamisia. Kokemuksena Hehku oli haastava ja erilai-
nen. Sain tutustua uusiin ihmisiin ja ennen kaikkea uuteen Vanaja-saliin, jossa tulevai-
suudessa tulen järjestämään näytöksiä.

Aikaisemmin olen suunnitellut tanssinäytökset yksin. Olen vastannut vaatetuksesta ko-
reografioista, harjoituksista ja dramaturgiasta. Nyt oli mukavaa vain keskittyä koreogra-
fian tekemiseen ja tanssien harjoittamiseen.

Ryhmän keskinäisellä luottamuksella on suuri merkitys kokonaisuuden kannalta. Kun
työryhmän jäsenet voivat luottaa toisiinsa ja hoitavat sovitut tehtävät ajallaan ja kanta-
vat vastuun omasta osasta koko produktiossa, silloin pystyy keskittymään omaan teke-
miseensä. Tässä produktiossa tuli tärkeäksi henkilöksi koordinaattori ja projektivastaa-
vaa, joka oli yhdyshenkilö kaikkien ryhmien välillä. Jokaisessa isossa produktiossa tar-
vitaan ohjaaja ja sen puuttuminen vaikeutti tämän produktion prosessivaiheita.

Mielestäni Hehkun tanssit valmistuivat ajallaan ja **tanssien harjoitusaikaa** oli tarpeek-
si. Mikäli sitä olisi ollut vielä pidempään, luulen, että oppilaiden motivoiminen ja tans-
sien ”tuoreuden” säilyttäminen olisi ollut vaikeaa. Pohdittuani kokonaisuutta jälkeen-
päin, tansseja olisi voinut olla kokonaisuudessa enemmän ja kuoro-osuuksia vähemmän.
Mikäli kuoro-osuuksiin olisi yhdistetty liikettä, olisivat ne voineet elävöittää koko pro-

duktiota. Esitys olisi voinut olla tasapainoisempi, yhtenäisempi ja visuaalisesti ehjempi. Nyt lopputulos oli mielestäni melko pirstaleinen.

7 POHDINTA

Tämä produktio osoitti sen, että saimme ideat, jotka saattoivat jossain vaiheessa tuntua jopa mahdottomilta, toimimaan. Mielestäni lopputulos oli aika korkeatasoinen ja näytävä, vaikka uuden salin mahdollisuuksista ei alun perin tiedettykään tarpeeksi. Lapset ja mukana olleet nuoret saivat kokea erilaisen produktion, jossa oli mukana monia eri ryhmiä. He saivat tuntea yhteenkuuluvuutta ja ryhmässä tekemisen iloa ja tuskaa. ”Me tehdään yhdessä” -henki oli koko prosessin ajan hyvin havaittavissa, siksi oli harmillista, että yhteisharjoituksia oli niin vähän. Mielestäni tässä produktiossa ei toteutunut yhteinen tekeminen ja yhteistyö niin paljoa mitä olin alun erin kuvitellut. Oma ammatillinen edistyminen ei juuri kehittynyt tämän prosessin aikana, koska tämä ei eronnut aiemmista produktioista. Oppilaat saivat kokemusta isosta näyttämöstä ja heidän ilmaisunsa ja ryhmätyöskentelytaidot kehittyivät huomattavasti.

Tulevaisuudessa produktioleirit toimisivat varmasti. Voisimme kehittää tavan tehdä produktioita, jossa myös oppilaat pääsisivät itse mukaan ideoimaan ja suunnittelemaan esityksiä. Mikähän olisi ollut lopputulos, jos oppilaat olisivat saaneet osallistua enemmän produktion tekemiseen? Tässä produktiossa pääpaino oli nyt harjoittajilla, opettajilla, oppilaat heidän ilmaisun välineenään. Haluaisin olla mukana tekemässä sellaista produktiota, missä tehdään enemmän yhdessä. Odotan innolla seuraavaa produktiota. Tiedossa onkin samankaltainen esitys syksyille 2009. Aion käyttää hyödyksi tämän prosessin aikana hyväksi havaitsemiani työskentelytapoja ja ottaa oppia virheistä.

Pohtiessani produktiota jälkeenpäin, huomasin että tämä oli hyvä alku yhteistyölle. Tässä produktiossa kaikki eri ryhmät tekivät valmiiksi oman osuutensa omillaan kuten ennenkin ja taas pienellä yhteisharjoituksella ne liitettiin yhteen. Miksi tällaiseen yhteiseen tekemiseen ei käytettäisi enemmän aikaa tulevaisuudessa ja paneuduttaisi juuri tähän yhdessä tekemisen iloon ja ideointiin? Toivottavasti tämä yhteistyö ajatus synnyttäisi joskus laajempaa keskustelua ja se otettaisiin myös huomioon taiteen perusopetusta uudistettaessa.

LIITE 1

Hehku kyselykaavake

HEHKULAINEN

On tärkeää, että vastaat kysymyksiin, sillä kokoan näistä vastauksista yhteenvedon opiskelujeni pedagogiseen opinnäytetyöhön.

1. Millä tavoin Hehku- esitys eroaa normaaleista kevät-/ joulunäytöksistä?

☐ tanssikoreografiat ☐ puvut ☐ harjoitusmäärä

☐ motivaatio ☐ ei eroa, peruste-

le _____

2. Oliko lopputulos sellainen kuin alussa olit ajatellut sen olevan?

kyllä ei, mik-

si? _____

3. Saitko riittävästi tietoa Hehkusta harjoitusaikana?

kyllä en

4. Mitä odotuksia sinulla oli Hehkusta?

-

-

ei mitään

-

5. Mitä muuttaisit (jos saisit)? Mitä tekisit toisin?

tansseja harjoitusprosessia

aikatauluja jotain muuta, mi-

tä _____

6. Oliko oma valmistautumisesi erilaista kuin aikaisempiin näytöksiin?

kyllä, millä tavalla _____

samanlaista kuin ennen ei

7. Miten valmistauduit Hehkuun?

-
-

8. Olitko motivoituneempi Hehkuun kuin muihin näytöksiin?

kyllä en

9. Olisitko halunnut tanssiharjoituksia enemmän?

kyllä en, sitä oli riittävästi

10. Saitko tarpeeksi korjauksia ja palautetta harjoitusaikana?

kyllä en

11. Opitko jotain uutta Hehku- produktion aikana?

kyllä, mi-

tä _____

_____

en

12. Mikä oli Hehku- produktiossa raskaista?

yhteisharjoitukset odottelu ja toisten katseleminen

poissaolot koulusta ei mikään

tanssien opettelu jotain muuta, mi-

tä _____

13. Onko sinusta hyvä, että näet videolta omaa tanssiasi? (voit valita useamman)

on, harjoittelu vaiheessa, oppiakseni virheistä näkemällä

on, ennen esitystä (kenraaliharjoituksista)

on, esityksen jälkeen

en pidä siitä, että minua videoidaan

14. Miten videointi ja oman suorituksen seuraaminen auttaa sinua?

-

-

ei mitenkään

-

15. Olisitko halunnut, että Hehkua olisi esitetty enemmän?

kyllä

en

16. Anna Hehkulle arvosana asteikolla 1-5.

Kiitos vastauksistasi!

hehkutellen Heidi

LÄHTEET

- Hehku kyselykaavake
- Hirsjärvi, S. Remes, P. Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Tammi
- Kupias, P. 2007. Kouluttajana kehittyminen. Yliopistopaino, Helsinki.
- Leppilampi, A. & Piekkari, U. 1998. Nappaa nipusta ”Kun lusikalla antaa, niin kauhalla saa” -Aikuisopiskelua yhteistoiminnallisesti. Aike oy. .
- Marttinen, H. 2007. Työryhmän kokousmuistio 11.12.2007, Sibelius-opisto. Hämeenlinna.
- Marttinen, H. 2007. Vararehtori, Hämeenlinnan Sibelius-opisto. Haastattelu 16.4.2008.
- Poikela, E. Öystilä, S. 2001. Tutkiminen on oppimista - ja oppiminen on tutkimista. Tampereen Yliopistopaino.
- Puolimatka, T. 2002. Opetuksen teoria. Konstruktivismista realismiin. Tammi.
- Suojanen, U. 1992. Toimintatutkimus koulutuksen ja ammatillisen kehittymisen välineenä. Loimaan Kirjapaino Oy.
- Tynjälä, P. 2002. Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Tammi.
- Vilkkä, H. Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Tammi.
- Visakivi, P. 2007. Verkatehtaan tekniikan sähköpostikirje 23.11.2007. Vastaanottaja H. Marttinen. Hehku työryhmän jäsenille kommentteja produktios-
ta.
- www.collab0708.wikispaces.com
- www.oa.doria.fi
- www.eoppimiskeskus.fi
- www.kielikompassi.jyu.fi
- www.users.utu.fi
- www.wikipedia.fi

LIITTEET

- Liite 1: – Hehku- kyselykaavake
- Liite 2: – Hehku esityksen dvd (kenraaliharjoitus 14.11.2007) ja käsiohjelma
- Liite 3: – Lehtikirjoitus (Hämeen Sanomat 7.11.2007)